

CHET EL KOMPETENSIYALARINI O'QITISHDA XORIJIY INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI AMALIYOTGA SAMARALI JORIY ETISHNING AHAMIYATI

Talaba: Baxtiyorova Sevinch Sherzod qizi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti,
xorijiy til va adabiyot II-fakulteti 2- bosqich talabasi.

Ilmiy rahbar: Yuldasheva F.F.

Annotatsiya: Mazkur maqolada chet el kompetensiyalarini o'qitishda xorijiy innovatsion usullarni amaliyotga samarali joriy etishning ahamiyati va zamonaviy metodlari haqida ma'lumotlar beriladi.

Abstract: In this article, provides information about the importance and modern methods of effectively introducing foreign innovative methods into practice in teaching foreign competence.

Аннотация: В данной статье представлена информация о важности и современных методах эффективного внедрения зарубежных инновационных методов в практику обучения иноязычной компетентности.

Kalit so'zlar: chet tili, kompetensiya, innovatsiya, tajriba, interfaol tajriba; foreign language, competence, innovation, experience, interactive experience; иностранный язык, компетентность, инновации, опыт, интерактивный опыт;

Chet tili deganimizda xayolimizga, asosan, ingliz tili keladi. Ingliz tilidan tashqari bizning mamlakatimizda ispan, nemis, fransuz va boshqa ko'plab xorijiy tillar o'qitib kelinmoqda. Mamlakatimizda hozirgi kunda ingliz tiliga va yana boshqa chet tillariga alohida e'tibor va ularning rivoj topishi uchun katta imkoniyatlar berilib kelinmoqda. Avvalo, chet tilini o'rganishda intensiv usullar va turli xil metodlar qo'llanilib kelinmoqda. Shu metodlarning bir nechtasini va Chet tilini o'qitishda "metod" so'zi uch xil ma'noda qo'llaniladi. Birinchi ma'nosi, metodika sohasidagidagi bir yo'nalish (misol uchun to'g'ri metod, aralash metod va b.); ikkinchi ma'nosi, o'qitish sistemasi (mas. Fransua Guen metodi, Harold Palmer metodi, Maykl Uest metodi va b. lar); uchinchi ma'nosi, o'quvchi va o'qituvchining o'zaro bog'langan faoliyat usuli. "Prinsip" so'ziga esa Prof. Y. Passov ta'biricha, "prinsip-o'qitish jarayoni atalmish binoning poydevorid" Tabiatda prinsiplar yo'qligi, faqat qonunlar borligi haqida bilish nazariyasida ma'lumotlar keltiriladi.

Chet tilini rivojlantirish uchun qabul qilingan qonunlar:

"Ta'lim muassalarida chet tillarini o'qitishning sifatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Vazirlar Mahkamasining qarori.

2017-2018 o'quv yilidan boshlab uzluksiz ta'lim tizimining barcha bosqichlaridan chet tilini o'zlashtirish darajasini davlat ta'lim standartlarida belgilangan "Tinglab

tushunish" (Listening), "O'qish" (Reading), "Yozish" (Writing). "Gapirish (Speaking) ko'nikmalari asosida baholab boorish mexanizmini ishlab chiqib, amaliyotga joriy etish;

2018-yil 1-yanvardan boshlab chet tilini bilish darajasi to'g'risidagi davlat namunasidagi til sertifikatiga ega bo'lgan o'quvchi, talaba va pedagoglarga yetakchi xorijiy ta'lim muassasalarida til o'rganish amaliyotlarini tashkil etish;

2018-yil 1-sentabrgacha chet tillarini o'qitishning asosiy bosqichlari umumiy o'rta ta'lim muassasalari va akademik litseylarda ta'minlanishini nazarda tutgan holda uzluksiz ta'lim tizimining barcha bosqichlarida o'zaro uzviylik va uzluksizlik tamoyillariga asosan o'quv dasturlarini ishlab chiqib, amaliyotga joriy etish vazifalari yuklansin;

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzurida tashkil qilingan Davlat test markazi, Xalq ta'lim vazirligi, Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. O'rta maxsus va kasb-hunar ta'lim markazi bilan birgalikda sertifikat olish istagini bildirganlarga talab hajmidan tizimli ravishda hududlarda test sinovlarining o'tkazilishini ta'minlansin.

O'zbekiston Milliy axborot agentligi va O'zbekiston Milliy teleradiokompaniyasi ommamiy axborot vositalarida chet tillida ko'rsatilayotgan dasturlar hajmini ko'paytirish, bolalar uchun qiziqarli mavzularda kitoblar chop etish va teledasturlarni ko'paytirish tavsiya etilsin. Qayd etib o'tilsinki, mamlakatda O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonunini hamda Kadrlar tayyorlash milliy dasturini amalga oshirish doirasida chet tillariga o'qitishning kompleks tizimi, ya'ni uyg'un kamol topgan, o'qimishli, zamonaviy fikrlovchi yosh avlodni shakllantirishga, respublikaning jahon hamjamiyatiga yanada integratsiyalashuviga yo'naltirilgan tizim yaratildi. Mustaqillik yillarida 51,7 ming nafardan ziyod chet tillar o'qituvchilari tayyorlandi, umumta'lim maktablarining 5-9 sinflari uchun ingliz, nemis va fransuz tillari bo'yicha elektron resurslar tayyorlandi, umumta'lim maktablarida, kasb-hunar kollejlari va akademik litseylarda 5 mingdan ko'proq lingafon kabinetlari jihozlandi.

Chet tilini o'qitishda qo'llaniladigan metodlar

To'g'ri metod: Bu metodda chet tilini o'rganishda o'z ona tilini chetlab o'tish va chet tili o'rtasida aloqa va bog'liqlik paydo bo'ladi. Keyinchalik esa, aynan o'sha tilning grammatikasini o'rgatishda ham shunday yo'l tutilgan.

Qiyosiy metod: "Ongli qiyosiy metod". Ushbu metodga A.V.Sherba asos solgan va hozirgi davr chet tiliga moslashtirgan. Ushbu metodni pedagogika fanlari akademiyasining a'zosi I.B.Raxmonov samarali davom ettirgan. 60-yillardan keyin ushbu metod zamonaviylashtirildi. Albatta, ingliz tilini o'rganishda nutqiy faoliyatga ham e'tibor berish kerak. Bu narsani o'stiruvchi va rivojlantiruvchi 3 narsa haqida aytib o'tiladi.

1. Ingliz tilidagi so'zlar bilan doimo ishlash; 2. Ingliz tilidagi so'z birikmalari yoki iboralar ustida ishlash; 3. Ingliz tili bilan bog'liq bo'lgan nutq bilan ishlash.

Ingliz tilini o'rganishda interfaol usullar doimo foydalanib kelingan, bu usullar shuningdek o'z samarasini bergan va hozirda ham qo'llanilib kelinmoqda. Interfaol usullar talabani pedagogik qobiliyatini oshirishga, ko'nikma va bilim berish malakasini oshirishga xizmat qiladigan usullar jamlanmasidir. Ushbu usullardan foydalanish talabaning ta'lim olish imkoniyatini oshirishga va jahon andazalariga mos holda o'qitilishiga yordam beradi. Bularga quyidagilar kiradi:

- ✓ Talabalarning mustaqil fikr yuritishlariga qo'ldan kelgancha yordam berish;
- ✓ Kviz kartochkalaridan foydalangan holda mustaqil fikrlashlarini oshirish;
- ✓ "Warm-up exercises"lardan foydalanish;

Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, ayni paytda xorijiy tillarni o'qitishda innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish darsni har tomonlama sifatli va qiziqarli o'tish imkonini beradi va innovatsion texnologiyaga qiziqish kundan kunga ortib bordi. Innovation texnologiyalar o'quvchilarni mustaqil fikrlashga tahlil, xulosa qilishga o'rgatadi.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. N.Q.Xatamova M.N.Mirzayeva " Ingliz tili dasrlarida qo'llaniladigan interfaol usullar" mavzusida uslubiy qo'llanma, Navoiy-2006-yil
2. J. Jalolov. "Ingliz tili o'qitish metodikasi", "O'qituvchi" nashriyoti. Toshkent.
- 3.O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 11.08.2010-yildagi 610-son
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 10.12.2012-yildagi PQ-1875-son